

DOKUMENTY

Pápežská rada pre rodinu

Newsletter

N. 14/2013

Mesačník *Newsletter* Pápežskej rady pre rodinu informuje o stretnutiach a aktivitách predstaviteľov dikastéria v uplynulom období, ako aj o udalostiach z oblasti pastoraácie rodín vo svete.

Sekretár dikastéria Mons. Jean Laffitte viedol 19. novembra minulého roku v Ríme formačné stretnutie pre riaditeľov katechetických úradov z Francúzska a katechétov náboženskej výchovy združených v *Alliance des directeurs et directrices de l'Enseignement chrétien* (ADDEC), v rámci ktorého sa zamýšľal nad prameňmi viery v Cirkvi a nad poslaním toho, kto stojí na čele nejakej inštitúcie. Nasledujúci deň sa katechéti zúčastnili na generálnej audiencii so Svätým Otcom.

Od 2. do 4. decembra 2013 sa na pôde Pápežskej rady *iustitia et pax* vo Vatikáne konal študijný seminár „Rodina – hlavné mesto spoločnosti“, ktorý sa zaoberal etikou a ekonómiou. Organizovalo ho združenie Etika, dôstojnosť a hodnoty (Associazione E.DI.VA.), ktorého cieľom je podporovať rozvoj ľudskej dôstojnosti a etických hodnôt v súčasnom svete. Mons. Carlos Simón Vázquez, podsekretár PRpR, predniesol počas seminára prednášku na tému „Rodina a pôrodnosť: primárne hýbatele ekonomického rozvoja štátu: ekonomická úloha rodinných podnikov a základná potreba demografického rastu na Západe“. V nej zdôraznil, že rodina a pôrodnosť sú hnacím motorom pre opravdivý rozvoj krajiny. Rodina, založená na monogamnom a nerozlučnom manželstve, „otvorená pre život“ je základným nástrojom pre celostný rozvoj krajiny, a to nielen na spoločenskej úrovni, ale aj na ekonomickej. Podľa Mons. Vázquesa existuje vnútorná spojitosť medzi rodinou a rozvojom. Tradičná rodina prináša úžitok a dobrodenia vo svojom vnútri i okolí, a zároveň je zdrojom stálosti spoločnosti. Jedine takáto rodina je schopná zaistiť integrálny rozvoj spoločnosti, pretože ako jediná umožňuje a garantuje rast populácie, čo prináša rozvíjanie hospodárskeho trhu i spoločenských vzťahov.

V africkom Libreville v štáte Gabon sa od 13. do 17. novembra konalo plenárne zasadanie biskupov strednej Afriky (*Združenie biskupských konferencií regiónu strednej Afriky – ACERAC*), ktorého hlavnou témou bola

rodina. V poslanstve africkým biskupom predseda PRpR pripomenul, že pápež František sa od začiatku svojho pontifikátu usiluje o odovzdávanie „evanjelia rodiny“: „Rodina ktorá sa modlí, rodina, ktorá zachováva vieru, rodina ktorá prežíva radosť“. Pápež tiež daroval rodinám celého sveta „tri slová“, aby „mohli prežívať radosť byť rodinou: „aby vedeli povedať, prosím, ďakujem, prepáč“.

V poslanstve sa ďalej zdôrazňuje, že africká rodina, snáď viac ako kdekoľvek inde je „Božou rodinou, domácou cirkvou a svätynou lásky a života“. Predseda PR vyjadril želanie, aby „sa rodina, základná bunka, hnací motor a dedičstvo ľudstva, stala pre africký kontinent školou, ktorá vedie k lepšej budúcnosti. „Milujte rodinu, budujte rodinu, prežívajte rodinu, svedčte o rodine“. Nasledujúce plenárne zasadanie biskupov strednej Afriky sa bude konať v Brazzaville v štáte Kongo, 6. – 13. júla 2014.

Biskupi troch pobaltských štátov – Litvy, Lotyšska a Estónska – podpísali 26. novembra 2013 *Memorandum za rodinu* s cieľom „vydať rozhodné svedectvo pre svet, že život, sexualita, manželstvo a rodina sú základné hodnoty ľudskej spoločnosti. V dokumente, ktorý je prípravou na slávenie *Roku rodiny 2014*, biskupi vyzývajú všetkých, aby „sa nebáli vytvárať kultúru života a ochraňovať hodnoty prirodzenej rodiny“. P. Darius Trijonis, sekretár Litovskej biskupskej konferencie v tejto súvislosti uviedol, že je potrebné spojiť sily, aby sme mohli čeliť výzvam, ktoré stoja pred kresťanskými rodinami: malá pozornosť venovaná rodine zo strany politikov; ekonomická kríza, ktorá má vplyv aj na demografický pokles, či rodové (gender) teórie.

Mons. Paglia, predseda PR navštívil v novembri Moskvu, kde sa zúčastnil na konferencii usporiadanej Ruskou pravoslávnu cirkvou, a predniesol prednášku o dôležitom význame prekladov Biblie pre život Katolíckej cirkvi. Vo svojom príspevku zdôraznil, že je dôležité prispieť k tomu, aby bola v každej rodine Biblia a aby táto kniha slúžila ako prameň modlitby a rozjímania. V duchu Druhého vatikánskeho koncilu tiež poukázal na potrebu spolupráce kresťanov na prekladoch Biblie.

-sg-

ZAHRANIČNÉ BISKUPSKÉ KONFERENCIE

COMECE a OCIPE

Europe Infos

N. 167/2013, Brusel, Belgicko

Aktuálne číslo periodika, ktoré informuje o dianí v rámci Európskej únie prináša aj nasledujúce témy.

O situácii v Stredoafrickej republike informuje v rozhovore P. Jean-Luc Ragonneau SJ, doneďavna pôsobiaci v Medzidiecéznom kňazskom seminári sv. Marka v Bimbo, na predmestí hlavného mesta Bangui. Ústrednou témou rozhovoru je Seleka, koalícia viacerých povstaleckých skupín, ktorá v marci minulého roku zaútočila na prezidentský palác a v krajine prevzala moc. Francúzsko tam v decembri poslalo v rámci rezolúcie OSN ozbrojené skupiny, ktorých úlohou bolo ukončiť konflikt a ochraňovať civilné obyvateľstvo.

V rozhovore pripomenul P. Jean-Luc, že v minulosti sa viackrát dostal k moci niekto zvonka, zväčša z Francúzska, avšak po čase bola vždy táto moc zneužitá a ľudia prestali vládne dôverovať. Pre obyvateľov krajiny to znamenalo zvýšenú chudobu a ustavičnú neistotu. Na otázku, či v konflikte zohráva svoju úlohu aj náboženstvo, odpovedal, že samotné katolícke farnosti boli vystavené plieneniu a aj tamojšia biskupská konferencia vyjadrila poľutovanie, že vznikli klamlivé informácie ohľadne prepojenia na kresťanskú komunitu.

Ďalší článok informuje čitateľov o práci Výboru pre sociálnu ochranu pri Európskej komisii, ktorý je verejnosti málo známy. Má poradnú funkciu a pozostáva z dvoch zástupcov z každého členského štátu EÚ a z komisie. Medzi tematické okruhy tohto výboru patrí chudoba detí či primeraná výška penzií a dôchodkov, ako aj výročné správy Európskej komisie. Podľa tej najnovšej predstavuje novú výzvu sociálne vylúčenie mládeže. V článku sú podrobnejšie opísané jednotlivé body správy. V druhej kapitole, ktorá je zameraná na reformu v sociálnom systéme sa okrem iného uvádzajú opatrenia, ktoré sa týkajú niektorých krajín a majú slúžiť na zabezpečenie sociálnej ochrany detí. Ďalej sa pripomína, že len nepatrné množstvo krajín, medziiným tiež Slovensko, prijalo opatrenia na integráciu Rómov. Na záver správy je zdôraznená dôležitosť úlohy sociálnej ochrany vzhľadom na celoživotnú ochranu obyvateľov pred hospodárskym rizikom.

Novú podporu mobility mládeže v Európe zabezpečuje program Erasmus+. Tento program EÚ v oblasti vzdelávania disponuje väčším objemom

prostriedkov než pôvodný Erasmus a má byť dôležitým opatrením v boji proti nezamestnanosti mladých. Okrem toho však poskytuje aj ďalšie možnosti. V čom spočíva jeho novosť sa môžu čitatelia podrobnejšie dozvedieť pri čítaní spomínaného príspevku. Nechýba ani vyjadrenie slovenskej europoslankyne, MUDr. Záborskej, ktorá sa v europarlamente zapojila do rozpravy a vyjadrila svoj názor, že „Erasmus umožňuje celej generácii mladých ľudí spoznávať Európu zblízka, vytvoriť si k nej vzťah a vnímať to, čo Európu spája. Tento rozmer robí z programu Erasmus jednu z kľúčových politik únie“.

Aj Cirkev vníma dôležitú úlohu výmenných programov na ceste k osobnému rozvoju a obohateniu jednotlivcov. Mladí ľudia sú totiž viac než len mozgy napĺňané modernou vedou. Je dôležité, aby v tomto programe mobility mládeže nebol kladený dôraz len na ekonomické motívy, ale aby sa zohľadňovala aj kultúrna, sociálna a ľudská dimenzia tak, aby sa mladým pomohlo rozvíjať pravý význam zodpovednosti za vlastnú budúcnosť, za svoju rodinu a vlasť a v neposlednom rade aj za Európu.

V novembrovom príhovore predsedu Nemeckej biskupskej konferencie, ktorý zaznel pri návšteve v Bruseli, kládol arcibiskup Zollitsch dôraz na dôveru, ktorá je začiatkom všetkého. *Europeinfos* prináša čitateľom väčšinu tohto príhovoru. Arcibiskup v ňom zdôrazňuje, že tak ako dôvera je dôležitá v každej oblasti pre človeka či spoločnosť, tak naopak jej strata znamená veľkú ujmu. Rovnako aj Európska únia prežíva v súčasnosti krízu dôvery. Zollitsch pripomína, že zjednotená Európa predstavovala prísľub, víziu. Európska únia sa stala garantom mierovej politiky, svedčí o tom tiež Nobelova cena za mier, ktorá jej bola minulý rok udelená. Jej úlohou je teda chrániť mier a prinášať odpustenie, na čo nesmieme zabúdať. Vďačíme za to dialógu, ktorý sa vedie, ak vznikne nejaký konflikt medzi dvoma krajinami. Arcibiskup ďalej hovoril o prísľube slobody, vyššej životnej úrovne a demokracie. Avšak v súčasnosti sa ozýva aj dost kritických hlasov voči únii. Na záver preto pripomína dôležitosť vzájomnej solidarity a dôvery na všetkých úrovniach spoločnosti a tiež preferenciu pravých hodnôt.

-Ph-

Generálny sekretariát Konferencie biskupov Francúzska**Budúcnosť liturgie – budúcnosť Cirkvi***Documents Episcopati N. 10/2013*

Októbrové číslo periodika francúzskych biskupov prináša úvahu O. Patricka Prétota, ktorú predniesol na kolokviu v kláštore Bose v Taliansku, venovanom 50. výročiu konštitúcie Druhého vatikánskeho koncilu o liturgii *Sacro-sanctum Concilium*. Hoci bola táto konštitúcia uverejnená ako prvý koncilový dokument, ostal jej text v teologickom bádani mimo liturgické kruhy viac-menej neznámy. Spôsobilo to viacero faktorov spočívajúcich či už v samotnom charaktere textu a jeho predmete, ako aj v diskusiách, ktoré liturgická reforma vyvolala, no tiež v ťažkostiach vyhovieť požiadavke božskej i ľudskej povahy liturgického diania. Výročie uverejnenia tohto dokumentu bolo preto vhodnou príležitosťou podrobnejšie sa venovať tejto téme. P. Prétot vo svojej úvahe nepredkladá analýzu koncilového dokumentu, ktorú už urobil Ján Pavol II. vo svojom liste k 25. výročiu jeho uverejnenia, ale venuje sa otázke budúcnosti Cirkvi a liturgie, ktorá je tiež zahrnutá v konštitúcii. Najskôr sa zamýšľa nad tajomstvom Cirkvi a liturgie, a tajomstvom Kristovej epifánie v súčasnom svete, ktoré je vnútorným putom medzi Cirkvou a liturgiou.

V ďalšej časti uvažuje o hlavnej podmienke budúcnosti liturgie a Cirkvi – liturgickej formácii. Táto prebieha v období poznačenom subjektivismom a má privádzať ľudí k „čítaniu s Cirkvou“ (*sentire cum Ecclesia*). Napriek úprimnému záujmu pochopiť liturgiu sa dokonca aj v radoch študentov teológie pozoruje veľká neznalosť liturgie. Mnohým sa nedarí stotožniť s priebehom liturgického

diania a je bežným javom, že veriaci sú aktívni vo farnosti, praktizujú osobnú modlitbu, no k účasti na liturgii poctujú nechuť. Stráca sa predstava prepojenia žitého kresťanstva s liturgiou. P. Prétot zdôrazňuje, že ak sa má tento stav zmeniť, potrebné je najskôr, aby kňazi nielen dobre poznali liturgiu, ale aby aj ich spôsob slávenia (*ars celebrandi*) odrážal duchovný charakter sláveného tajomstva tak, aby ho veriaci mohli zažiť. Ďalším problémom je, že vo svete poznačenom ekonomickými mechanizmami a dominanciou trhu sa liturgická formácia javí ako „nacvičovanie istej zručnosti, ktorú vykonáva kasta špecialistov, ktorých autorita je legitímne potvrdená“ (s. 18) a zabúda sa na špecifický charakter predmetu, ktorý označujeme pojmom „liturgia“. Je potrebné skôr „nechať sa formovať liturgiou“ než „formovať k liturgii“, liturgická formácia totiž nemôže spočívať len v odovzdávaní informácií. Liturgia je „prvým a nevyhnutným prameňom, z ktorého majú veriaci čerpať pravého kresťanského ducha“ (SC 14) a odzrkadľuje fakt, že Cirkev je živým telom.

Tretí aspekt, ktorému sa venuje pozornosť, je vzťah medzi liturgiou a sakrálnym umením: je pravdepodobné, že budúcnosť lepšie vyjadrujú dnešné architektonické diela stvárňujúce sakrálny priestor, než len diskusie. P. Prétot tiež upozorňuje na to, že liturgia nie je dôležitá sama osebe, jej cieľom je viesť k počúvaniu Božieho slova, k spoločenstvu s Bohom, a to treba mať pri jej stvárňovaní stále na mysli.

-ms-

Nemecká biskupská konferencia**Bratstvo ako základ a cesta k pokoju / Olympiáda – paralympiáda – Soči 2014***Arbeitshilfen Nr. 265/2013*

Brožúrka *Bratstvo ako základ a cesta k pokoju* má názov totožný s tohoročným posolstvom Svetového dňa pokoja. Publikácia obsahuje celý rad príspevkov, ktoré sa zaoberajú aktuálnym heslom z teologického, sociálno-etického a exegetického pohľadu. Mozaiku príspevkov dotvárajú tiež články vypovedajúce o skúsenostiach z praxe ako aj odkazy a odporúčania pre modlitbu vo farnostiach. Účelom textov je motivovať k tomu, aby sa farské spoločenstvá, katolícke združenia a skupiny stotožnili s prosbou pápeža Františka a viac sa zaoberali touto problematikou.

Brožúrka o olympiáde, ktorá vychádza zo spoločnej iniciatívy Katolíckej a evanjelickej Cirkvi v Nemecku, je knižkou duchovného tréningu a ponúka nemeckej reprezentácii v Soči krátke biblické texty, modlitby a meditácie. „Uprostred“ víru tréningu a pretekov je tu možnosť

pre tých, ktorí chcú nájsť svoju vnútornú rovnováhu. Na úvod sa športovcom, ktorí tvoria reprezentáciu krajiny na XXII. zimných olympijských hrách a XI. paralympiáde v ruskej Soči prihovára predseda Nemeckej biskupskej konferencie, arcibiskup Robert Zollitsch a predseda Rady evanjelickej cirkvi v Nemecku, Nikolaus Schneider. Nasleduje predstavenie tímu duchovných, ktorí reprezentáciu sprevádzajú. Samotné texty publikácie sú rozdelené do troch kapitol. Prvá je zameraná na obdobie prípravy a tréningu pred samotnou súťažnou disciplínou, ďalšia prináša podnety počas priebehu hier a záverečná je možnosťou, ako sa zastaviť a poďakovať po ich skončení. Nechýba ani priestor pre vlastné poznámky športovcov. Aj týmto spôsobom ukazuje Cirkev v Nemecku, že stojí pri tých, ktorí prispievajú k mierovej spoločnosti vo svete a zachovávaní ľudských práv.

-Ph-

ZAHRANIČNÉ PERIODIKÁ

ANCORA nell'Unità di Salute

N. 5, September - Október 2013

Časopis ANCORA prináša článok dona Carmine Ariceho, riaditeľa Úradu CEI pre pastoraáciu v zdravotníctve, venovaný 22. svetovému dňu chorých (11. februára 2014). Podľa autora, tohtoročná téma pápežovho posolstva – „Viera a láska: Aj my sme povinní dávať život za bratov“ (1 Jn 3, 16) – zdôrazňuje, že je veľmi dôležité vychovávať ku „kultúre daru“, pričom sa to týka všetkých: pastoračných i zdravotníckych pracovníkov, chorých i trpiacich, rodín i celého kresťanského spoločenstva. Život človeka je prijatý dar, ktorý dosahuje svoje naplnenie a zavŕšenie len vtedy, keď sa znovu veľkodušne daruje bratom a sestram. K tomu je však potrebné, aby sme sa nechali formovať duchom evanjelia, ktorý je duchom lásky a milosrdenstva, a následne vydávali svedectvo v spoločnosti.

V kontexte pastoračného roku, ktorý sa v Taliansku zameriava na tému „Vychovávaní evanjeliom pre kultúru daru“, autor poukazuje na toto „darovanie sa“ zoči-voči dnes tak rozšírenej „kultúre plyvania a vyhadzovania“, ako to nedávno označil pápež František. Autor si kladie otázku, či v dnešnej spoločnosti charakterizovanej individualizmom a egocentrizmom, ešte existuje miesto pre dar a pre darovanie sa, ako autentický akt ľudskosti. Don Arice pripomína v tejto súvislosti aj výskumnú prácu Marcela Maussa, francúzskeho antropológa židovského pôvodu (1872 – 1950), ktorý vo svojom diele *Esej o dare* (1924) definoval dar ako konštitutívny prvok akéhokoľvek spoločenského života.

Autor článku sa ďalej zamýšľa nad tým, ako rozvíjať „kultúru daru“ v kontexte pastoraácie v zdravotníctve. Na jednej strane to znamená znovu potvrdzovať uznanie dôstojnosti každej ľudskej osoby; na druhej strane je to uznanie spoločenskej dimenzie ľudskej osoby – „ontologického my“, vyjadrené jazykom evanjelia ako „dimenzie bratstva“.

Podľa autora téma 22. svetového dňa chorých pomáha pastoračným a zdravotníckym pracovníkom, aby si uvedomili dôležitosť ich sebadarovania sa trpiacim a chorým, darovania nezištného a veľkodušného. Ich „darovanie sa“ prispieva k ľudskosti, je aktom spravodlivosti, ohlasovaním prítomnosti Boha, ktorý sa chce cez nich starať o tých, čo prežívajú chvíle skúšky.

Na záver autor zdôrazňuje, že samotné „darovanie sa“ vovádza darcu do tajomstva trojjediného Boha a privádza ho k bratovi, na ktorého sa viac nepozera ako na „konzumenta“ dobra, ale ako na dobrodincu, darcu niečoho

božského. Tým, že prijíma dar, ponúka darcovi možnosť dávať, a teda možnosť zakúsiť, „že blaženejšie je dávať ako prijímať“, ako to potvrdzuje Ježiš (*Sk* 20, 35). Ďakovať teda nie je povinný len ten, kto dostáva, ale aj ten, kto dáva: ďakovať za to, že ten druhý mu vytvoril príležitosť k darovaniu.

Edio Costantini, predseda *Nadácie Jána Pavla II. pre šport* sa vo svojom článku *Šport ukazuje človeku Božiu tvár* zamýšľa nad športovou skúsenosťou, ktorá má viesť športovcov k stretnutiu s Bohom.

Podľa autora je šport kultúrnou hodnotou, pretože dokáže ukazovať človeku seba samého a priblížiť ho k pochopeniu transcendentnej hodnoty svojho života. Aj Druhý vatikánsky koncil upriamil svoju pozornosť na šport a zaradil ho do kontextu výchovy človeka k integrálnej kultúre, pričom vyzval, aby bol preniknutý ľudským a kresťanským duchom (*Gaudium et spes*, 61). To poukazuje na primát ľudskej osoby v kultúre športu: šport má byť v službe človeka a nie človek v službe športu.

Podľa autora sú človek a šport dve skutočnosti, ktoré neprestajne hľadajú jedna druhú. Šport je objavom človeka. Bez človeka by šport nemohol konkrétne ukazovať a vyjadrovať svoju kultúrnu, výchovnú, spoločenskú a dokonca ani transcendentnú hodnotu. „Dobro“ športu a jeho mimoriadna kultúrna a spoločenská sila sa nerealizujú v sebe samých, ale v stretnutí s ľudskou osobou. Dôsledkom je, že šport neustále hľadá človeka: skúma jeho hranice a jeho potenciál, prebúdza jeho túžbu prekonávať sa, jeho chuť nadchnúť sa silnými emóciami.

Podľa autora možno považovať šport za moderné „nádvorie hľadajúcich“, t.j. možnosť stretnutia pre všetkých (veriacich i neveriacich), ktoré nemá hranice či zakázané zóny. Nádvorie „pohanov“ bolo pôvodne miestom v Jeruzalemskom chráme, kde mohli vstúpiť všetci, nezávisle od svojej kultúry, jazyka, náboženského pôvodu či príslušnosti.

Výchovná a duchovná cesta ktorá vedie cez šport, osvietená svetlom rozumu a evanjelia, vyzýva športovcov, aby si kladli otázky a hľadali na ne odpovede v pravde o seba samých a vo vnútri svojej športovej skúsenosti.

Ak sa má kresťanstvo stať soľou a svetlom pre zrod nového humanizmu vo svete športu, je potrebné zamýšľať sa nad formáciou novej generácie športových vychovávateľov, trénerov a vodcov, ktorý by boli vierohodnými a duchovne zrelými lídrami. To predstavuje zásadnú oblasť pre rozvoj nového modelu športovej kultúry. -sg-

Ak máte záujem o celé znenie textov obráťte sa na Mgr. Ľubicu Hricovú, adresa: hricova@kbs.sk

Informačný list zhotovili: ThLic. Anton Ziolkovský, PhD., preklady: Mgr. Ing. Mária Spišiaková, PhD., Mgr. Ľubica Hricová, Mgr. Stanislav Gábor, grafika: Jolana Šinajová